

Navštívení Marie a její chvalo zpěv

Převod materiálu
Lenka Ridzová
Pořadí v lekci
17

Téma

Marie i my máme proť zpívat.

Cíle

- Dťti se seznámí s Mariiným příběhem a chlozpěvem.
- Dťti si uvědomí, za co Marie Boha chválí.
- Dťti přemýšlejí, za co jsou vděční, a svůj vděk se snaží vyjádřit.

Pro učitele

Poznámky k textu

- **Marie**, Bohem vyvolená, která se stane matkou Pána. Z Bible nic nevíme o jejím narození ani o její smrti a téměř nic o jejím životě (srv. Mt 13,55). Ale je onou „požehnanou mezi ženami“ (L 1,42). Ne proto, že se stane matkou nebo že bude vzorem mateřství, nýbrž proto, že se stane matkou Božího Syna. Přijímá Boží vůli (L 1,38.48) i za cenu toho, že ztratí dobrou pověst (srv. Mt 1,19nn). Jen u Matouše a Lukáše se o ní mluví jako o panně, což znamenalo také mladou ženu obecně. Stěžejní ale je, že ji Bůh shledal vhodnou pro to, aby se stala matkou Ježíše Krista. Porodí ho a odnese jako člověka ve svém těle (srv. Ga 4,4), zplozen byl však z vůle Boží (L 1,31). Ježíšův příběh se stává naplněním cesty Izraele (L 1,32n) a naplněním zaslíbení (srv. Iz 9,6), které bylo Božímu lidu dáno.
- **Anděl** ve SZ znamená „posel“, na tom, jak vypadá, nezáleží. „Andělé“ jsou nazýváni též poslové (Iz 37,9), proroci (Iz 44,26), kněží (Mal 2,7). Ostatně ve SZ rozdíl přirozenosti mezi bytostmi pozemskými a nebeskými není zřetelný. Nebeské bytosti nemají vždy křídla a chodí po zemi (Gn 32,2), velice se podobají lidem (Gn 19,1). Mezi vrchní anděly — archanděly — v bibli patří: Gabriel, Michael a Rafael. Marii navštívil Gabriel (L 1,26); přichází tiše, neřekaně. Nechce Marii polekat a vyvést z míry (v. 30). Pán svého služebníka posílá proto, aby posloužil jeho záměru na nebi i na zemi (Žd 1,14). A posílá ho se zprávou i do takového místa jako je Nazaret, do Galileje, která se mezi judským obyvatelstvem netěšila obzvláštní úctou (J 1,46).
- **Syn Nejvyššího — trůn otce Davida** je titul a dědictví, kterými chce Lukáš navázat na starozákonní proroky. V knize Izajáš 9,5–6 předpovídá prorok narození Mesiáše a zahrnuje ho významnými tituly. Ujišťuje tenáťe, že zaslíbený syn usedne na trůn Davidův (srv. Da 2,44 a Da 7,14). Lukáš vidí naplnění proroctví v příchodu Ježíše Krista. Kristus je také tím „Davidovým synem“ (Mt 1,1), který byl prorokován Davidovi ústy Nátana (2 S 7,12–16). A nejenže bude kralovat nad tímto lidem. Jeho království, přeroste říši Davidovu, bude totiž královstvím pokoje, lásky a spravedlnosti a bude tu na vždy.
- **Setkání s Alžbětou** je podle Lukáše Mariino první setkání s někým poté, co přijala s důvěrou Gabrielovu (andělskou) zvěst. A jako první odezvu na požehnané Boží jednání slyšíme lidské dobrořečení a o „tanci“ ještě nenarozeného Jana. Ten poskakuje jako ti, které zasáhla zvěst o jedináčím Bohu (viz Ž 114,4.6, Ma 3,20, srv. např. i Ž 68,4n). A to je ten, který se pak stal Ježíšovým předchůdcem a prorokem (L 3,3–6) a jehož posláním bylo připravit Boží lid na blízkost Mesiáše. Alžběta, stejně

jako zanedlouho její muž Zachariáš (L 1,68–79), dobro?e?í Bohu. Lidské „žehnání“ a „dobro?e?ení“ je možné jen díky tomu, že nejprve „požehnal“ Hospodin. V hebrejštině se pro obojí užívá stejného výrazu, ovšem v odlišném významu: z Boží strany jde o požehnání, tj. o vyvolení a jedine?né obda?ení „mocí p?edivnou“, z lidské strany o vd?nou odpově?ť, kdo pochopili, co se stalo, ?eho se jim dostalo a pro? byli požehnáni. Jinými slovy — ze země se ozývá vd?ná píse?ť, kterým došlo, že B?h jedná „jako v nebi tak i na zemi“. A sama Alžb?ta by o tom mohla povídat. Blahoslavená, která uv?řila, že ono podivné zv?stování dojde svého cíle. Alžb?tin pozdrav je pro Marii znamením i potvrzením její cesty. Podobn?ťeba pozdravil kdysi Malkisedek Abrahama, vydávajícího se neprošlapanými cestami Hospodinovy d?v?ry (Gn 14).

- **Mariin chvalozp?v.** Marie nejd?ív mluví o sob?, její duše velebí Boha. Nejd?íve ve vlastním životě otev?ela místo pro setkání s Bohem, pak zahlédne Boží jednání s celým tvorstvem. Blahoslavít znamená blahop?át k té znamenité události. Marie bude blahoslavena ne pro sebe samu, ale proto, že k ní shlédl B?h. Celý Mariin chvalozp?v je vyvyšováním Boha a jeho díla, ?lov?k je ten, který Boží dílo vidí, obdivuje a d?kuje za n?. Marie má pro? zpívat. Marie zpívá o událostech v minulém ?ase, jako by už nastaly. Je to schopnost biblické mluvy: vyjád?it ?asem minulým, co teprve nastává, klí?í. Marie zpívá o nad?ji, která se týká jí, jejího lidu Izraele a potažmo všech národ?. Ten, který vzejde z ní, bude nad?jí všech. I my, jako Marie, máme pro? zpívat, za co d?kovat, na co se t?šit.

Úskali

- V p?íb?hu zcela d?razn? zaznívá motiv cesty. Když Marie vyslechla and?lovo poselství a p?ijala své poslání, vydává se na cestu do neznáma. Cesta za Alžb?tou je cestou ve sm?ru, kterým ukázalo oslovení. Marie netuší, že jí od Alžb?ty zazní vst?íc tak jedine?né pozdravení. Ob? ženy jsou modelovými postavami víry tak jako ve SZ nap?íklad praotcové. Pán se k nim sklonil a ony následovaly jeho slova. Motiv cesty je i v pokračování váno?ního p?íb?hu (až se m?že zdát nep?ehledné, kdo, kam a pro? jde — viz další váno?ní úloha a také úloha „sta? se tvá v?le“ [p?ícházejí pastýři]). Mariino t?hotenství je nesamoz?ejm? podobn? jako t?hotenství jejích biblických p?edch?dky ?. Alžb?ta stojí jako matka v ?ad? starozákonních žen, které po?aly dít? „z Boží milosti“ (Sára, Rebeka, Ráchel, matka soudce Samsona [Sd 13], Chana, matka Samuelova [1 Sa 1–2]).
- Mariin chvalozp?v je „písni novou“ (viz nap?. Ž 98), a? je poskládán ze „starých, dob?e známých“ (starozákonních) písní. On aktuáln? odpovídá na „nové“ Boží zaslíbení a ?iny. A Lukáš tím jen stvrzuje, že máme zpívat Bohu za to, že pamatoval na své d?íve dané zaslíbení a že toto zaslíbení se týká práv? tohoto o?ekávaného narození.

Odkazy

Biblické odkazy

- 1 Sa 2 — Chanin chvalozp?v;
- Mt 1 — Matouš?v váno?ní p?íb?h;
- Žalmy — chvalozp?vy, nap?. Ž 89,2: *O Hospodinov? milosrdenství chci zpívat v??n?, svými ústy v známost uvád?t tvou v?rnost po všechna pokolení.*

Literatura

- Skála, Pavel: O svatosti milosrdného Boha. Benešov: Eman, 2013. (*Najdete zde mj. ?ty?i dobrá kázání na Mariin chvalozp?v.*)
- de Vries, Tinie: Hrajeme si v Boží zahrad?. Heršpice: Eman, 1998. (*Kapitola o velkých svátcích.*)
- Hanisch, Helmut: Ve ví?e žít, ve ví?e slavit: svátky církevního roku. Praha: Kalich, 2007. (*Kapitola Advent a vánoce.*)
- Linden, Nico ter: Král na oslu. Benešov: Eman, 2011. (*Vypráv?ní z novozákonních evangelií.*)

- Lane, Leena — Round, Graham: Biblické příběhy s hlavolamy. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. s. 100–103. (*Krátce pøevyprávěný příběh, doplňovačka a křížovka.*)

Internet, pracovní listy

- pracovní listy [Ježíšovo narození](#), [Marie má dítě](#);
- chceme-li pracovat s biblickým textem a například v něm něco vynechat, aby děti doplnily, je možno si ho stáhnout např. na www.biblenet.cz.

Pro děti

Pro předškolní děti

Na úvod jako motivaci ukažte dětem obrázek zpívající skupinky (např. Zpívejte s námi, str. 2, resp. HA) a ptejte se: Co vidíš na obrázku? Pro? tam asi všichni zpívají? Jaké písně zpíváme o Vánocích? O čem ty písně jsou?

Když se Marie dovedla, že jí se narodí Ježíš, nejdříve byla překvapená, ale pak začala zpívat. Její písně říkáme „Mariin chvalozpěv“. Co slyšíte v tom slově „chvalozpěv“? Chválí a zpívá. Marie chválí Pána Boha. Děkuje mu.

Vzpomenete si na nějakou píseň, kde se děkuje? (Díky; Děkuje ti, Pane Bože.)

Za co bychom chtěli poděkovat? Za co děkuje o Vánocích?

Aktivita — předem nakreslit strom (vánoční), na něj děti přilepí obrázky toho, za co jsou vděční.

Pomůcky — obrázek či foto zvířátka, obrázek zpívajícího společenství, obrázky Marie a anděla z BTS a Zpívejte s námi; papírový strom. (Předem si připravte strom, tak aby se na něj daly nalepovat děti nakreslené obrázky, za co jsou vděční.)

Pro mladší děti

Motivace: významná návštěva

Jak byste se asi cítili, kdyby za vámi přijela nějaká významná návštěva? Teba pan starosta, primátor nebo někdo z prezidentské kanceláře. Asi nikoho takového v nejbližší době nečekáte. Pro? taky? Možná musí například dokázat něco výjimečného, mimořádného, aby se s ním někdo takový vůbec bavil. Aby přijel právě za ním. Co teba byste museli dokázat, nebo čím byste se museli stát, abyste byli přijati například u prezidenta?

Anděl přináší Marii nečekanou novinu

Dívka jménem Marie také nebyla nijak výjimečná. Žila ve městě jménem Nazaret a ani toto město nebylo žádné významné centrum. Naopak — bylo to malé městečko a navíc leželo v Galileji. Nad tou krajinou ohrnovali někdy Židé nos. Zvlášť ti, kteří bydleli v Judsku a v Jeruzalémě. Galilea byla chudá hornatá země, kde žili spíše chudí lidé, zemědělci, rybáři, vesníčané.

Marie byla už zasnoubená. Muže jí nejspíš vybrali rodiče, jak bývalo tehdy zvykem. Josef na ni byl hodný. Pocházel z rodu Davidova a tak někdy žertoval, že je potomek velkého krále. Marie si jako jiné mladé ženy představovala, co ji v životě čeká. Jednou, možná brzy, se vdá, bude mít děti a bude se starat o dom a o svého

muže.

Ale jednoho dne se stalo něco mimořádného. Páťistoupil k ní cizí muž a řekl: „Buď zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou.“ Marie nebyla zvyklá mluvit s někým o samotě, ale mnohem víc ji zarazila ta zvláštní slova. Co to asi znamená „milostí zahrnutá“? A proč to ten cizinec říká právě jí? Vždyť na ní není nic mimořádného.

Ale ten neznámý pokračoval: „Jsem Gabriel, posel Boží. Neboj se, Marie, nalezla jsi milost u Boha. Budeš mít syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude synem Nejvyššího. Bude kralovat na trůně svého otce Davida.“ V tu chvíli si Marie vzpomněla na původ svého snoubence, ale nahlas neřekla nic. „Tvůj syn bude navždy kralovat nad Izraelem a jeho království nikdy neskončí.“

To bylo na Marii trochu moc. Pochopila, že bude mít dítě a že to bude syn a že se stane významným člověkem. Snad i dležitějším než některé králové. Věbec však nechápala, jak by někdo mohl vládnout navždy. Každý přece jednou umře. Ale hlavně jí to připadalo celé zvláštní: ona přece není vdaná. Jak by mohla mít dítě bez muže? Bez svého Josefa?

Anděl Gabriel jí řekl, že u Boha je možné všechno. „Podívej, i tvoje příbuzná Alžběta říká miminko, i když je hodně stará. A všichni říkali, že miminko mít nikdy nebude.“

Marii se z toho točila hlava. Nerozuměla úplně všemu, co anděl říkal, ale pochopila, že by měla mít dítě. Dítě bez svatby? Bez Josefa? Co tomu věknou lidé? Ale zase na druhou stranu se mělo stát něco zvláštního. Neřekaneého. Velkého. To dítě bude král. Syn Boží. A pak najednou pochopila, že to je zvláštní úkol právě pro ni. Že Bůh sám pro ni má zvláštní poslání. Pokud ho přijme, její život nebude jako dřív. Celý svět nebude jako dřív. Anděl stojí a říká. Co mu odpoví?

Marie zavěela oči. Zhluboka se nadechla a pak ještě jednou. „Jsem služebnice Páně, stať se mi podle tvého slova.“ Když znovu otevřela oči, anděl tu už nebyl. Ale Marie věděla, že zvolila správně.

Proč myslíte, že si Pán Bůh vybral zrovna Marii? Byla to obyčejná dívka z obyčejného městečka. Dostáváte taky těžké úkoly? I jinde než ve škole? Co když mám pocit, že mám udělat něco, co nezvládnu? Co mohla Marie Gabrielovi odpovědět? — Můžete použít pracovní list.

Setkání s Alžbětou

Marie musela pořad myslet na to zvláštní setkání. Opakovala si slova, která slyšela od anděla. A přitom si vzpomněla na Alžbětu. O té přece anděl také mluvil. Ta mi jistě vysvětlí, o co jde. A tak si Marie sbalila pár věcí na cestu a vyrazila za Alžbětou do Judska.

Vešla do domu Zachariáše a Alžběty. Když Marie pozdravila, Alžběta slabě vykřikla. V tom okamžiku poprvé ucítila pohyb dítěte ve svém těle. „Znamení,“ řekla Alžběta. „To je znamení. V tu chvíli, kdy jsi na mě promluvila, začalo dítě, které řekám, kopat.“ Obě ženy si sedly a Marie povídala o svém zvláštním setkání.

Když skončila, Alžběta ji vzala za ruce, pohlédla jí do očí a řekla jí: „Jsi požehnaná. Dítě, které budeš mít, je zázrak. Udělala jsi dobře. Jsi blahoslavená, že jsi přijala to, o to žádal Boží posel.“ Marie pak zůstala u Alžběty ještě tři měsíce, než se vrátila domů.

Máte někoho, za kým můžete přejít, když něčemu nerozumíte? Když máte pochybnosti o sobě, o životě, o své víře? Umíte druhým naslouchat, když za vámi přijdou?

Mariina píseň — Magnificat

Když byla Marie u Alžběty a mluvily spolu o tom, co se stalo, vymyslela Marie modlitbu. Přemýšlela o tom, jaký je to div, že Bůh si vybral právě ji. Obyčejnou dívku z obyčejné rodiny a právě jí světl takový úkol.

A tak začala zpívat: „Duše má velebí Pána a můj duch jása v Bohu, mém spasiteli, že se sklonil ke své služebnici v jejím ponížení.“

Vzpomněla si i na to, co říkal anděl: že je zahrnutá milostí. To, co se s ní děje, není proto, že by byla lepší než jiné ženy, ale je to dar. Chválila Pána Boha. Znovu si opakovala, že její syn bude mocný král. Ten nejmocnější. Boží syn, který změní nespravedlivý svět. Vždyť o tom mluvili i proroci. A Marie vzpomínala na příběhy o Izraelcích a o tom, jak jim kdy Pán Bůh pomáhal. Připomínala si to, jako když my dnes čteme nebo vyprávíme biblické příběhy.

Marie zpívala, že Hospodin na člověka nezapomene, na jeho sliby se můžeme spolehnout.

S většimi dětmi můžeme text Mariiny písně přečíst z Bible.

Pro starší děti

Otázky a témata k rozhovoru

Marie chválí Boha. Znáte nějakou jinou ženu v Bibli, která zpívá a chválí Boha? (Sára, Debora, Chana.)

Proč si myslíte, že v nedělní škole a při bohoslužbách zpíváme? (Aby nemluvil jen farář?)

O kom v Bibli ještě víte, že ho navštívil anděl a jakou zprávu mu přinesl? (K Hagarce na poušti — Gn 21; k Jákobovi přicházeli ve snu andělé po žebříku — Gn 28; ke Gedeonovi — Sd 6; k Samsonově matce — Sd 13; k mládencům v ohnivé peci — Dan 3.)

Znáte nějaký písňový hit, který v současnosti letí? Myslíte, že by vám mohla takováto písnička pomoci, když se ocitnete v úzkých?

- Děti můžete nechat samostatně doplňovat texty [do pracovního listu](#).
- Nakopírujte předem text z Bible (Mariin chvalozpěv), některá slova vynechte nebo napište jiná, úkolem dětí je text doplnit nebo opravit.
- Najděte ve zpěvníku píseň Má duše Boha velebí a srovnějte ji s biblickým textem (L 1,46–55), přečtěte k jednotlivým slokám biblické verše.

Přesah

- **Hra na děvru:** „Otevři pusu a zavři oči.“ Děti zavrou oči, učitel dá každému do úst něco dobrého. Dítě se toho odváží jedině s tím, že tomu, kdo mu něco do úst chce dát, děvruje. Podobně Marie čekala andělovi, i když moc nevěděla, co ji čeká. Věřila, že ho posílá Hospodin, na kterého je spolehnutí.
- Budeme společně s dětmi kreslit vánoční příběh, resp. vytvoříme koláž všeho, co podle názoru dětí patří k vánocím. Můžeme při tom mluvit o tom, co je podle Bible a co je zvyk nebo obraz odjinud. (Je dobré si předem přečíst vánoční příběh L a Mk, můžeme.)
- Vytvoříme živý Betlém nebo jinou vánoční scénu, např. setkání Marie s Alžbětou. Pokud se děti z NS vrací zpět do kostela, mohou obraz předvést.
- **Hra „až půjdu do Betléma, přinesu s sebou“:** První řekne: Až půjdu do Betléma, vezmu s sebou (třeba: spacák). Další dítě to předešlé zopakuje a přidá víc další. Čada věcí, které se mají pamatovat a opakovat, se prodlužuje.
- Josef a Marie píší oznámení o narození dítěte. (Můžeme předem dětem ukázat nějaká taková oznámení.) *Pomůcky — oznámení o narození dítěte.*
- Vyberte vhodnou píseň pro děti k tanci a pusťte jim ji. Děti při ní mohou ztvárňovat setkání Marie a Alžběty (tanečním krokem se přibližují a pak tančí spolu za ruce do kruhu), děti se točí každý kolem vlastní osy se zdviženýma rukama (chválím Boha), děti tančí spolu v jednom kruhu a zvedají a zase

upažují ruce (spolu chválíme Boha). *Pomůcky — píseň k tanci.*

Podněty k přímlovám:

- za ošekávané děti;
 - za lidi, kterým je o Vánocích smutno (kterým není do zpěvu);
 - za naše těžké úkoly (pokud jsme s dětmi mluvili o tom, jestli mají někdy těžké úkoly).
-

Liturgie

Rituál

Uřitel: Přicházíme k Tobě, Otče (Bože).

Děti: Neboť Tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.

Biblický text k zapamatování

Maria řekla: „Hle, jsem služebnice Páně; stať se mi podle tvého slova.“ (L 1,38)

Modlitba

Pane Bože, děkujeme za Vánoce. Že se narodil Pán Ježíš. Děkujeme, že Marie zprávu o jeho narození přijala a začala zpívat. Pane Bože, taky chceme zpívat, chválit tě, děkovat. Děkujeme za píseň, za možnost zpěvu, za to, že máme hlas. Amen. Převod materiálu: David Nežil, upravila Lenka Ridzoňová.

Okénko do bohoslužeb

(Můžeme si připravit cedulku „Nerušit“ „Do not disturb“ — kde můžeme vidět takovou tabulku?)

Co to znamená „rušit, vyrušit“? Ruší nás někdy dospělí? Ruší nás děti? Co nás ruší v noci, při práci, na ulici, v přípravách na Vánoce...?

Když přemýšlíme, co se stalo o těch prvních Vánocích, je tam dost toho, co někoho vyrušilo. Napadá vás něco?

(Podívejte se na refrén písně *Zázrak* — Svítá 220: „Celý kraj se rozzářil, ve tmě hvězda plane. Kdo se noc rušit odvažil, já to nebyl, bane. To Boží syn i do mých vin vnes světlo nevidané.“)

Co vyrušilo Marii? Co vyrušilo dítě v bříše Alžběty? Co vyrušilo Josefa, pastýře...?

Přináší víra klid, nebo narušuje naše stereotypy?

Odkaz na píseň

[Má duše Boha velebí, chválu vzdává](#)

[Radujte se, bratři, neboť blízko je Pán](#)

[Zázrak \(SV220\)](#)

[Ave Maria, Pán buď s tebou](#)

[Poslal Bůh anděla \(SV264\)](#)

[Magnificat anima mea Dominum](#)

[Anděl k Panně poslán je \(BTS63\)](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Školní](#)

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Desatero – Modlitba Pán? – Krédo](#)

Téma

[Vánoce](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 1,26–56](#)